

# INFORMACJA

## o wspólnym posiedzeniu

<b>Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu</b>	oraz	<b>Komisji Ustawodawczej</b>	oraz	<b>Komisji Budżetu i Finansów Publicznych</b>	oraz	<b>Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji</b>	oraz	<b>Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej</b>
<b>nr posiedzenia: 85</b>		<b>nr posiedzenia: 290</b>		<b>nr posiedzenia: 169</b>		<b>nr posiedzenia: 221</b>		<b>nr posiedzenia: 203</b>

**data posiedzenia: 16 grudnia 2022 r.**

### **Porządek posiedzenia:**

1. Informacja Prezesa Rady Ministrów o procesie negocjacji, zmianach warunków i ostatecznym kształcie łączenia PKN Orlen SA i Lotos SA, wraz ze sprzedażą dotychczasowych składników majątkowych obu ww. spółek.

### **Posiedzeniu przewodniczyli:**

przewodniczący Komisji Ustawodawczej Krzysztof Kwiatkowski oraz przewodniczący Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu Stanisław Gawłowski.

### **W posiedzeniu uczestniczyli:**

#### **senatorowie członkowie Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu:**

Halina Bieda, Marcin Bosacki, Alicja Chybicka, Leszek Czarnobaj, Artur Dunin, Stanisław Gawłowski, Beniamin Godyla, Agnieszka Gorgoń-Komor, Jolanta Hibner, Danuta Jazłowiecka, Kazimierz Kleina, Magdalena Kochan, Krzysztof Kwiatkowski, Stanisław Lamczyk, Beata Małecka-Libera, Ewa Matecka, Gabriela Morawska-Stanecka, Janusz Pęcherz, Aleksander Pocij, Jadwiga Rotnicka, Sławomir Rybicki, Joanna Sekuła, Ryszard Świlski, Wadim Tyszkiewicz, Jerzy Wcisła,

#### **senatorowie członkowie Komisji Ustawodawczej:**

Rafał Ambrozik, Marek Borowski, Bogdan Borusewicz, Krzysztof Brejza, Leszek Czarnobaj, Jerzy Czerwiński, Stanisław Gawłowski, Stanisław Gogacz, Jolanta Hibner, Jan Maria Jackowski, Bogdan Klich, Magdalena Kochan, Agnieszka Kołacz-Leszczynska, Marek Komorowski, Małgorzata Kopiczko, Krzysztof Kwiatkowski, Jan Filip Libicki, Marek Martynowski, Krzysztof Mróz, Marek Pęk, Wojciech Piecha, Krzysztof Słoń, Adam Szejnfeld, Aleksander Szwed, Wadim Tyszkiewicz, Kazimierz Michał Ujazdowski, Jerzy Wcisła, Barbara Zdrojewska,

**senatorowie członkowie Komisji Budżetu i Finansów Publicznych:**

Paweł Arndt, Grzegorz Bierecki, Jacek Bogucki, Leszek Czarnobaj, Zygmunt Frankiewicz, Kazimierz Kleina, Krzysztof Mróz, Stanisław Ożóg, Ryszard Świlski,

**senatorowie członkowie Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji:**

Rafał Ambrozik, Halina Bieda, Mariusz Gromko, Marek Martynowski, Ewa Matecka, Gabriela Morawska-Stanecka, Marek Plura, Aleksander Pocij, Joanna Sekuła, Michał Seweryński, Wojciech Ziemiak,

**senatorowie członkowie Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej:**

Ryszard Bober, Wiktor Durlak, Zygmunt Frankiewicz, Janusz Gromek, Marek Komorowski, Krzysztof Kwiatkowski, Janusz Pęcherz, Wadim Tyszkiewicz,

**goście, m.in.:**

Polski Koncern Naftowy „Orlen” SA:

wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Andrzej Szumański,  
członek zarządu do spraw produkcji i optymalizacji Krzysztof Nowicki,  
członek zarządu do spraw finansowych Jan Szewczak,  
dyrektor do spraw wizerunku i komunikacji wewnętrznej Hanna Beister,

Grupa Lotos SA:

prezes zarządu w latach 2002–2016 Paweł Olechnowicz,

partner zarządzający w Kancelarii Prawnej SMM Legal Maciak Mataczyński Czech Sp. k. Maciej Mataczyński,

przewodniczący Zespołu Doradców do spraw kontroli konstytucyjności prawa przy Marszałku Senatu X kadencji Marek Chmaj,

członek Zespołu Doradców Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Artur Nowak-Far,  
zastępca dyrektora Zarządu Wywiadu Urzędu Ochrony Państwa w latach 1993–1994 Piotr Niemczyk,

zastępca szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w latach 2007–2012 Paweł Białek,

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie:

zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej, Prawa i Polityki Gospodarczej w Kolegium Zarządzania i Finansów Tomasz Siemiątkowski,

minister gospodarki w latach 1997–2001 Janusz Steinhoff,

minister gospodarki w latach 2005–2007 Piotr Woźniak,

Instytut Obywatelski:

ekspert Grzegorz Onichimowski,  
doradca do spraw energetyki odnawialnej Andrzej Domański,

Sejm RP:

poseł Piotr Zientarski,

Kancelaria Senatu:  
pracownik Biura Legislacyjnego Jakub Zabielski.

## Ad 1.

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Krzysztof Kwiatkowski podkreślił znaczenie tematu, nad którym wspólnie będzie obradować aż 5 komisji senackich. Ze smutkiem odnotował nieobecność na posiedzeniu przedstawicieli Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Aktywów Państwowych oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Ta informacja wzbudziła wśród senatorów wątpliwości dotyczące terminu wysyłki zaproszeń. Przewodniczący Krzysztof Kwiatkowski stwierdził, że zaproszenia do strony rządowej zostały wysłane w tym samym terminie, co do senatorów i pozostałych gości.

Zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej, Prawa i Polityki Gospodarczej w Kolegium Zarządzania i Finansów w Szkole Głównej Handlowej Tomasz Siemiątkowski wyraził swoją wątpliwość dotyczącą ważności transakcji pomiędzy Orlenem a Saudi Aramco, ponieważ według niego w trakcie tej transakcji podlegającej ustawie o kontroli niektórych inwestycji została naruszona w sposób rażący konstrukcja ustawowa, jako że organ administracji, który ostatecznie zezwala na tego rodzaju transakcje, nie skonsultował się z komisją konsultacyjną składającą się z przedstawicieli premiera, 16 ministrów i 4 służb specjalnych, w tym służb wywiadu i kontrwywiadu, zarówno cywilnych, jak i wojskowych. Prof. Tomasz Siemiątkowski wyraził swoje zaskoczenie tym, że zastosowano skrótową procedurę. Organ administracji wyraził zgodę na transakcję polegającą na zbyciu 30% udziałów w rafinerii bez konsultacji zakończonych rekomendacją czy bez konsultacji, które przyjęłyby postać rady czy informacji od komisji konsultacyjnej. Zastosowano tryb covidowy, który na gruncie ustawy o kontroli niektórych inwestycji jakoby nie pozwala na to, żeby skonsultować się z Komitetem Konsultacyjnym. Następnie prof. Tomasz Siemiątkowski szczegółowo przedstawił swoje pytania i wątpliwości dotyczące trybu przeprowadzenia transakcji oraz przyczyn i celu nowelizacji (polegającej na dodaniu art. 12a–12k) ustawy o kontroli niektórych inwestycji.

Członek Zespołu Doradców Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Artur Nowak-Far przedstawił konsekwencje, jakie mogą czekać Polskę w przypadku uznania umowy za wadliwą, co otwiera inwestorowi prywatnemu drogę do tego, żeby domagać się wysokich odszkodowań. Postawił również hipotezę, że jeżeli umowa pod względem istotnych elementów różni się od tego, co Polska zadeklarowała w modelu kontroli koncentracji przedsiębiorstw organom kontroli tej koncentracji, czyli UOKiK oraz Komisji Europejskiej, to wszystkie zgody, które zostały wydane, również są oparte na być może nieprawidłowych przesłankach. Zgody te mogą być też głęboko wadliwe i wtedy są przesłanki do ich unieważnienia. Prof. Artur Nowak-Far zaapelował o kontrolę treści zobowiązań przez Sejm i Senat.

Prezes Zarządu Grupy Lotos w latach 2002–2016 Paweł Olechnowicz wyraził swoje zdziwienie tym, że państwo zainwestowało ponad 10 miliardów zł w Grupę Lotos, zysk za pierwsze półrocze wyniósł 4 miliardy zł, a sprzedaje się 30% rafinerii za 1 miliard 150 milionów zł. Stwierdził, że uważa za bardzo zastanawiające wpuszczenie konkurencji zagranicznej, której nie ma na polskim rynku, zarówno do sieci stacji paliw, jak i do logistyki. Zwrócił również uwagę, że Saudi Aramco posiada prawo weta. Stwierdził, że zawarta transakcja zmniejsza bezpieczeństwo energetyczne państwa, a polska gospodarka – szczególnie sektor naftowy i energetyczny – znajduje się w kryzysie zarządczym i ekonomicznym.

Przewodniczący Zespołu Doradców do spraw kontroli konstytucyjności prawa przy Marszałku Senatu X kadencji Marek Chmaj stwierdził, że jego zdaniem przy transakcji, sprzedaży udziału w Lotosie spółce Saudi Aramco należało bezwzględnie stosować ustawę o kontroli niektórych inwestycji. W procedurze sprzedaży udziałów doszło do wady, która może skutkować nieważnością

umowy, za co odpowiedzialność będą ponosić członkowie zarządu. Procesu weryfikacji umowy powinien dokonać sąd.

Minister gospodarki w latach 2005–2007 Piotr Woźniak stwierdził, że wykładnia celowościowa w momencie powstawania ustawy o kontroli niektórych inwestycji była jedna: miała być ona uzupełnieniem, a nie zastąpieniem oceny konkurencyjności. Tryb covidowy nie usprawiedliwia jej niestosowania. Piotr Woźniak wymienił trzy cele tej transakcji wskazane przez prezesa zarządu Orlenu, czyli podwyższenie kontroli kapitałowej państwa w kapitale zakładowym połączonych firm, osiągnięcie lepszej pozycji negocjacyjnej na rynku międzynarodowym ze względu na większą siłę kapitałową, podwyższenie kapitalizacji spółki, i stwierdził, że żadna z tych przesłanek nie wytrzymała próby czasu.

Zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej, Prawa i Polityki Gospodarczej w Kolegium Zarządzania i Finansów w Szkole Głównej Handlowej Tomasz Siemiątkowski przedstawił tezę swojej poprzedniej wypowiedzi, jeszcze raz podkreślając, że między jego wypowiedzią a wypowiedzią pana ministra nie ma niezgodności.

Minister gospodarki w latach 1997–2001 Janusz Steinhoff zwrócił uwagę, że decyzja o połączeniu Lotosu z Orlenem była kontestowana przez środowiska gospodarcze, które w wyniku konferencji na ten temat zwróciły się do Najwyższej Izby Kontroli z prośbą, aby skontrolowała ten proces, uważając, że jest to naruszenie istotnych interesów naszego państwa w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i funkcjonowania konkurencyjnych rynków. Wykonanie umowy ocenił jako skandaliczne oraz stwierdził, że jeżeli nie ma możliwości zatrzymania tej błędnej decyzji, to wszystkie osoby za nią odpowiedzialne, zarówno z administracji państwowej, jak i z Orlenu czy Lotosu, będą musiały się z niej tłumaczyć, bo jest ona z punktu widzenia Skarbu Państwa zdecydowanie szkodliwa. Ta transakcja była również niekorzystna z punktu widzenia strategicznych interesów państwa, doszło bowiem do sprzedaży akcji firm z sektora wrażliwego obcemu niedemokratycznemu państwu, które prowadzi politykę zagraniczną sprzeczną z polskimi interesami. Pewne kontrowersje wzbudziła rola i działanie Komisji Europejskiej w tej transakcji.

Zastępca szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w latach 2007–2012 Paweł Białek stwierdził, że ta transakcja godzi w żywotne interesy państwa polskiego i zarazem obnaża beczynność instytucji i organów państwa, które mają służyć ich ochronie. Zauważył, że obowiązkiem szefów służb był monitoring tej transakcji i przedstawienie wszystkich wątpliwości, które by się mogły wokół niej pojawić, właściwym instytucjom i organom. Zasadniczym pytaniem jest to, czy służby miały informacje dotyczące tej transakcji i dostarczały je, tak jak powinny, ale z bliżej nieznanymi powodami zostały one zignorowane, czy też służby niczego nie dostarczyły.

Zastępca dyrektora Zarządu Wywiadu Urzędu Ochrony Państwa w latach 1993–1994 Piotr Niemczyk stwierdził, że w zadaniach polskich służb specjalnych, w ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu można przeczytać, że analiza ryzyka dotyczącego bezpieczeństwa energetycznego Polski jest ważnym zadaniem. W związku z tym w stosownym trybie władze państwa powinny być informowane o zagrożeniach dla różnych operacji na rynku bezpieczeństwa energetycznego Polski. Następnie Piotr Niemczyk odniósł się do dwóch aspektów tej transakcji, zarówno zewnętrznego, międzynarodowego, jak i wewnętrznego, ze szczególnym uwzględnieniem zastrzeżeń dotyczących jednej z polskich spółek i wątpliwości, czy wiedziała o nich Rada Ministrów.

Członek Zarządu do spraw finansowych Polskiego Koncernu Naftowego „Orlen” SA Jan Szewczak oddał głos specjalistom prawa handlowego. Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Polskiego Koncernu Naftowego „Orlen” SA Andrzej Szumański przedstawił argumenty, które według niego pozwalają nie zgodzić się z tezami zawartymi w wystąpieniach prof. Tomasza Siemiątkowskiego, prof. Artura Nowaka-Fara i prof. Marka Chmaja.

Przewodniczący Stanisław Gawłowski zwrócił do prof. Macieja Mataczyńskiego o informacje dotyczące jego roli w pracach nad ustawą o kontroli niektórych inwestycji i w pracach nad jej nowelizacją, pracy, jaką wykonuje w Orlenie, opiniowania umowy z Saudi Aramco i wynagrodzenia,

jakie za to otrzymał, oraz związków z partią Prawo i Sprawiedliwość.

Partner zarządzający w Kancelarii Prawnej SMM Legal Maciak Mataczyński Czech Sp. k. Maciej Mataczyński opisał swoje doświadczenie zawodowe i naukowe oraz prace nad ustawą o kontroli niektórych inwestycji i jej nowelizacją. Wy tłumaczył, na czym polegała nowelizacja ustawy, i zaprzeczył tezę, że przepisy ustawy nie zostały zastosowane. Zauważył, że prawnicy mogą różnić się w interpretacjach, ale przepisy prawa publicznego jego zdaniem wykładają się literalnie. Nie zgodził się również z twierdzeniem, że zgody Komisji Europejskiej mogą być wadliwe, bo nie operowano pełnym materiałem. Stwierdził, że większość też przedmówców opiera się na wyrywkowych informacjach, na podstawie których nie powinno się formułować oskarżeń, twierdzić, że zostało popełnione przestępstwo. Przewodniczący Krzysztof Kwiatkowski powtórzył pytania zadane przez przewodniczącego Stanisława Gawłowskiego. Partner zarządzający w Kancelarii Prawnej SMM Legal Maciak Mataczyński Czech Sp. k. Maciej Mataczyński w odpowiedzi stwierdził, że nigdy nie ukrywał, że reprezentuje kancelarię prawną będącą reprezentantem PKN „Orlen” i pracuje przy omawianej transakcji.

Zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej, Prawa i Polityki Gospodarczej w Kolegium Zarządzania i Finansów w Szkole Głównej Handlowej Tomasz Siemiątkowski przytoczył argumenty przeciwko zarzutom, że jego interpretacja była *contra legem*, oraz odniósł się do słów prof. Macieja Mataczyńskiego dotyczących autorstwa ustawy. Następnie przedstawił swoją interpretację celu nowelizacji ustawy oraz zastanawiał się nad przyczyną zastosowania trybu covidowego.

Członek Zespołu Doradców Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Artur Nowak-Far odniósł się do wystąpienia prof. Andrzeja Szumańskiego. Stwierdził, że jego poprzednia wypowiedź była jasna, a prof. Andrzej Szumański zaproponował interpretację *per non est*. Zauważył, że istnieją poważne wątpliwości, jak interpretować przepisy ustawy, a odwołanie się do celu, który przyświecał prawodawcy, jest normalną rzeczą również na gruncie prawa publicznego. Umowa, która jest przedmiotem posiedzenia, to umowa ramowa, która może się stać podstawą pewnych roszczeń, które mogą zgłaszać Saudyjczycy, ale to nie jest BIT.

Przewodniczący Stanisław Gawłowski zgłosił trzy wnioski: o przeprowadzenie kontroli doraźnej w zakresie zbadania prawidłowości procesu negocjacji, zmian warunków i ostatecznego kształtu połączenia PKN „Orlen” SA i Lotos SA wraz ze sprzedażą dotychczasowych składników majątkowych obu spółek; o skierowanie do prokuratury zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa przewidzianego m.in. w art. 231 kodeksu karnego w związku z art. 16 ust. 1 ustawy z 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji przez prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego, ministra aktywów państwowych Jacka Sasina, prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Tomasza Chróstnego, prezesa PKN „Orlen” SA Daniela Obajtkę, prezesa Zarządu Lotos SA Zofię Paryłę w procesie negocjacji, ustalania warunków i zawarcia umowy, której skutkiem było połączenie PKN „Orlen” SA i Lotos SA oraz sprzedaż dotychczasowych składników majątkowych obu spółek; o umieszczenie w porządku obrad następnego posiedzenia Senatu informacji prezesa Rady Ministrów dotyczącej całego procesu łączenia i transakcji związanej ze sprzedażą akcji Rafinerii Gdańskiej, tudzież innych aktywów Lotosu. Wszystkie zgłoszone wnioski zostały przyjęte.

Nad informacją przeprowadzono dyskusję. W dyskusji zabrali głos senatorowie oraz członek zarządu do spraw finansowych Polskiego Koncernu Naftowego „Orlen” SA Jan Szewczak, zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii Politycznej, Prawa i Polityki Gospodarczej w Kolegium Zarządzania i Finansów w Szkole Głównej Handlowej Tomasz Siemiątkowski, zastępca dyrektora Zarządu Wywiadu Urzędu Ochrony Państwa w latach 1993–1994 Piotr Niemczyk i minister gospodarki w latach 1997–2001 Janusz Steinhoff.

Poruszono m.in. takie tematy jak: senacki projekt ustawy, który zmieniał epizodycznie, na 9 miesięcy, ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym; szkody dla państwa polskiego związane z omawianą transakcją; wątpliwości co do jej legalności; skandalicznie niska cena sprzedaży części rafinerii Saudi Aramco; sprzeczne z polskimi interesami stanowisko Węgier

i Arabii Saudyjskiej wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej; przyczyny sprzedaży firm z sektora paliwowego tym kontrahentom; zmiany w KRS Lotosu; spór zbiorowy pracowników Lotosu; sposób prowadzenia debaty w Senacie, tryb zwoływania posiedzeń komisji oraz czas przeznaczony na wypowiedzi różnych stron sporu; fuzja Orlenu jako sposób na dywersyfikację źródeł energii, umożliwienie Orlenowi wejścia na nowe rynki europejskie, otwieranie coraz większej liczby stacji, zwiększenie możliwości zakupu paliwa oraz reagowania na kryzys energetyczny i paliwowy; budowa dużego, nowoczesnego, multienergetycznego koncernu jako polska racja stanu; możliwości narzucania przez Saudi Aramco ceny za zakup ropy oraz firmy, od której ma być kupowana; możliwości kontroli bezpieczeństwa dalszych transakcji dotyczących akcji Rafinerii Gdańskiej; sytuacja epidemiczna w trakcie negocjacji i podpisywania umowy z Saudi Aramco; zabezpieczenia przed zbyciem udziałów wrogiemu państwu; niedopuszczalność zapisu, zgodnie z którym mniejszościowy udziałowiec ma kontrolę nad wszystkim decyzjami zapadającymi w rafinerii w Gdańsku; marże Orlenu; szanse na unieważnienie zgodnie z prawem transakcji z Saudi Aramco; rola służb specjalnych przy zawieraniu tej transakcji; konsultacje przed podpisaniem transakcji z Saudi Aramco; etyka prawnicza; kontrola państwowa nad strategiczną spółką; ceny paliw płynnych w Polsce; zwrócenie uwagi na skutki finansowe dla spółki giełdowej, jaką jest Orlen, wynikające z wypowiedzi nieopartych na faktach; struktura dochodów spółki Orlen; wniosek do prezesa Orlenu o udostępnienie umowy zawartej z Saudi Aramco w kancelarii tajnej Senatu; konkurencyjność rynku energii elektrycznej, gazu ziemnego i paliw płynnych.

Opracowano w BPS